

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2025-11-19

Diarienummer
PBN 2025-000751

Handläggare
Camilla Björk

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Ny bro vid Uppsala centralstation

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

¹ Undantaget gäller om detaljplanen endast är till för att tillgodose totalförsvarets eller räddningstjänstens behov.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att de mer omfattande kriterierna som listas i 10 § MBF *inte* behöver beaktas i denna undersökning då planområdet inte kommer tas i anspråk för åtgärder som listas i PBL 4 kap 34 § andra stycket. Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte heller att förslaget är ett så kallat "annat stadsbyggnadsprojekt" eftersom detaljplanen omfattar ett redan exploaterat område i centrala Uppsala, och syftar till en utveckling av de markanvändningar som redan pågår.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

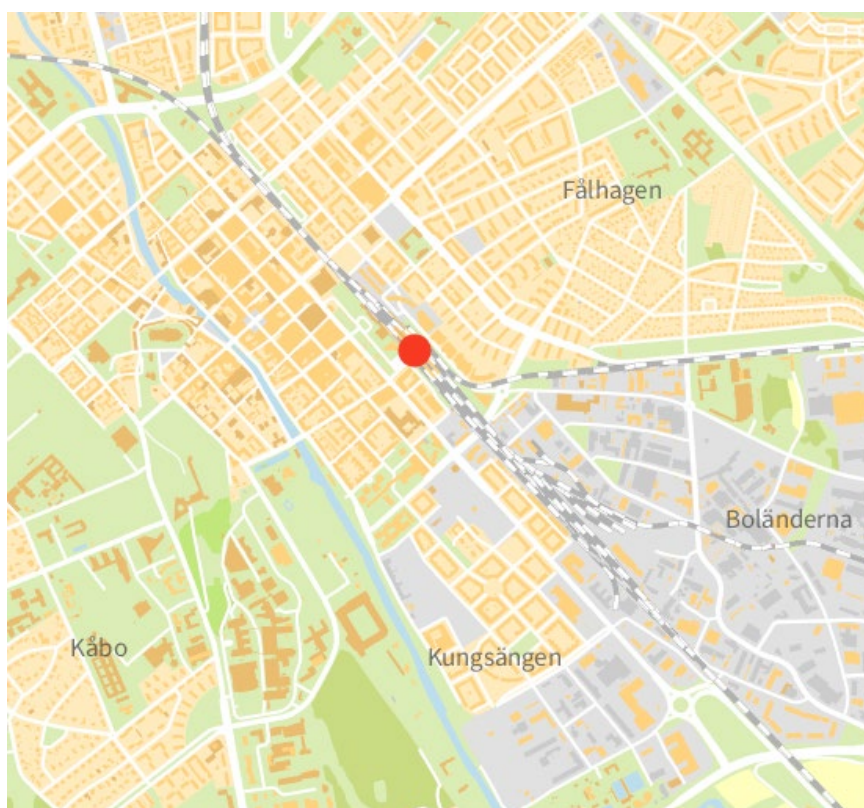
Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

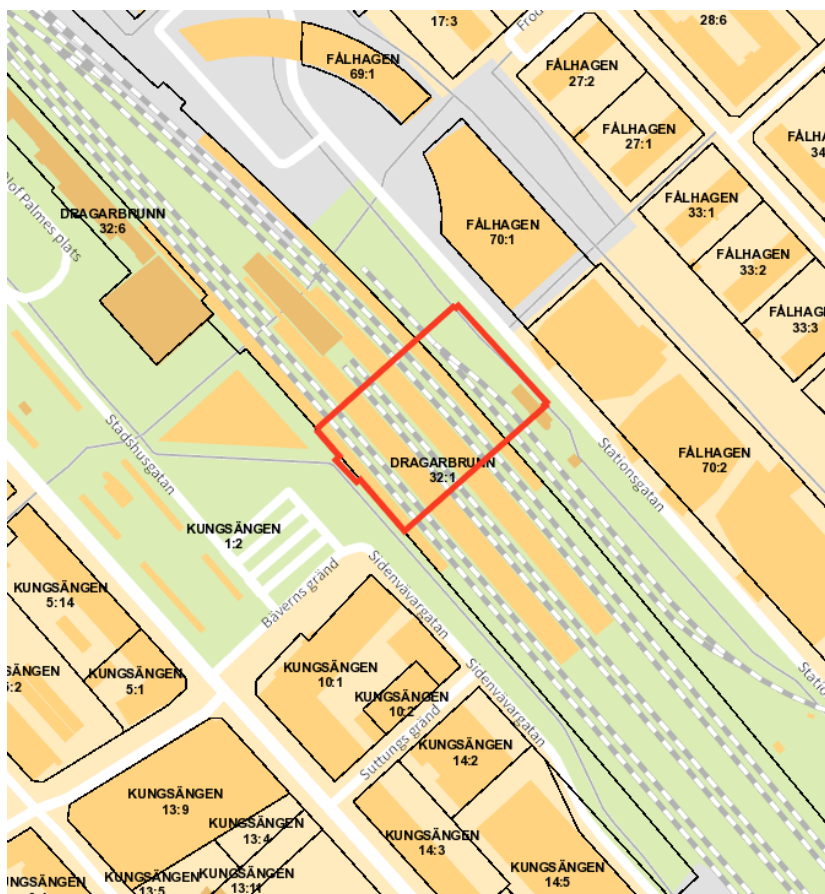
Planuppdraget

Detaljplanen är en del av utvecklingen av Uppsala C och tas fram för att möjliggöra att en ny bro kan byggas över spårområdet med plattformsanslutningar. Bron kommer att byggas ihop med ett nytt framtida stationshus och sträcker sig till Bangårdsgatan.

Då bron behöver påbörjas i samband med att Trafikverket bygger ut stationsområdet vid Uppsala C behöver en detaljplan för bron vara klar innan en eventuell detaljplan för nytt stationshus hinner vinna laga kraft. Den nya bron hanteras därför i en egen detaljplan.

Planområdets lokalisering markerat med rött

Planområdets ungefärliga utbredning markerat med rött

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- Marken inom planområdet är idag till största del planlagd för järnvägsändamål, vilket överensstämmer med den nya detaljplanens markanvändning. Då stationsområdet kommer att breddas kommer detaljplanen även omfatta mark som idag är planlagd som allmän plats för angöring,

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: Ja

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:² Ja

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: Nej

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser (5§1a)	Detaljplanen möjliggör för järnvägsändamål och en ny bro över järnvägen.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför (5§1b)	Detaljplanen möjliggör en utveckling av stationsområdet vid Uppsala C i enlighet med utvecklingsplanen för Uppsala C.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt (5§1c), eller	Detaljplanen är en av flera som syftar till att utveckla Uppsala C i samband med fyrspårsutbyggnaden. Detaljplanen bidrar därigenom till att öka möjligheterna för ett hållbart resande.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen (5§1d)	Eventuella behov av tillstånd, dispenser och anmälan ska utredas under planarbetet.

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?	Nej	
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Ja	Planområdet ingår i riksintresse för kulturmiljövård för Uppsala stad. Planområdet omfattas även av riksintresse för totalförsvar, MSA-område, påverkansområde väderradar, stoppområde för höga objekt, flyghinder influensområde. Planområdet berörs även av riksintresse för kommunikationer, järnväg Ostkustbanan och järnvägsstation Uppsala C.
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Nej	

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Planområdet ligger inom ett vattenskyddsområde (yttre zon). Vattenskyddsföreskrifterna för området ska följas.
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Nej	
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Nej	
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten . Om ja, ange känslighetsklass.	Ja	Enligt känslighetskartan för grundvatten anges klassningen, låg känslighet för grundvattnet (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt).
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Nej	
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Ja	Planområdet omfattar järnvägsmark på vilken det transporteras farligt gods. Järnväg kan också innebära risk för urspårningar. Vid järnvägen finns även befintliga kraftledningar, vilket innebär risk för elektromagnetisk strålning. Detaljplanen möjliggör inte för någon stadigvarande vistelse. Enligt länsstyrelsens EBH-stöd finns det ett objekt utan riskklass kopplat till Fålhagen 1:32. Objektets primära bransch utgörs av impregnering av sliprar och stolpar, samt lagring av

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
		impregnerade sliprar/stolpar. Sekundär bransch innefattar oljedepå, verkstäder och övrig BKL 2. Objektet har åtgärdats till nivå känslig markanvändning.

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?	Nej, planområdet tar ingen naturmark i anspråk.		
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv ?	Nej, planområdet hyser inte några utpekade rekreativa värden idag.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?		Kanske, Stationsmiljön och järnvägen utgör en begränsad och tydligt avgränsad del av riksintresset Uppsala stad. Stationsmiljön vid Uppsala centralstation bedöms ha höga kulturhistoriska värden och den gamla stationsbyggnaden är klassat som ett byggnadsminne. Den nya bron blir ett nytt inslag i stationsområdet. Omkringliggande bebyggelse är i huvudsak högre än den nya bron och påverkan bedöms sammantaget bli liten. Brons påverkan på kulturmiljön tillsammans med nytt stationshus kommer att utredas inom ramen för detaljplanen för det nya stationshuset.	
Finns risk för påverkan på landskapsbild / stadsbild ?		Kanske, detaljplanen omfattar ny bro i en miljö med höga kulturhistoriska värden. Bron bedöms dock inte bli högre än omgivande bebyggelse och påverkan på stadsbilden blir därmed begränsad.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljökvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?		Planområdet ligger inom låg känslighet (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt). Planerad anläggning kan påverka grundvattnet där schaktning och andra markarbeten går ned i grundvattnet, eller under dess trycknivå. Följden blir att grundvatten kan behöva pumpas bort eller länshållas för att inte riskera att läcka in i vägportar och tunnlar. Tillstånd för vattenverksamhet kan komma att krävas.	
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljökvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?	Nej, detaljplanen innebär ingen ökning av hårdgjorda ytor och bedöms därmed inte ha någon negativ påverkan på miljökvalitetsnormerna eller att riktvärden överskrids.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall	Nej, planområdet bedöms inte riskera att översvämmas i framtiden.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred	Nej, en geoteknisk undersökning har genomförts. Det bedöms inte föreligga några risker.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark		Kanske, då ett MIFO-objekt är lokaliserat i inom planområdet. MIFO- området har riskklass känslig markanvändning.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp		Kanske, planområdet ligger intill järnväg där farligt gods transporteras. Planen möjliggör inte för stadigvarande vistelse.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion		Kanske, planområdet ligger intill järnväg där farligt gods transporteras. Planen möjliggör inte för stadigvarande vistelse.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning.		Kanske, planområdet ligger nära kraftledning. Inga bostäder eller verksamheter för stadigvarande vistelse planeras dock inom planområdet.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller)	Ingen påverkan. Inga bostäder eller verksamheter för stadigvarande vistelse planeras.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera.	Ingen påverkan. Inga bostäder eller verksamheter för stadigvarande vistelse planeras.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)	Ingen påverkan.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)	Ingen påverkan.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera.	Ingen påverkan.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera.	Ingen påverkan.		
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?	Ingen påverkan, detaljplanen är en av flera som syftar till att möjliggöra utvecklingsplanen för Uppsala centralstation och fyrspårsutbyggnaden som ska ge bättre förutsättningar för hållbart resande.		

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Eventuellt	Eventuell risk föreligger påverkan på grundvattnet om åtgärden kräver dispens från vattenskyddsföreskrifterna samt tillstånd för vattenverksamhet.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Nej	Detaljplanen bedöms inte ge upphov till permanenta negativa miljöeffekter.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Nej	
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Ja	Detaljplanen är en av flera som möjliggör för utbyggnaden av ostkustbanan till fyra spår mellan Uppsala och länsgränsen till Stockholm. Utbyggnaden av järnvägen innebär en betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning upprättas inom ramen för arbetet med järnvägsplanen. Järnvägsplanen och utvecklingen av Uppsala C riskerar tillsammans att ge upphov till kumulativa effekter på grundvattnet men med hjälp av anpassade skyddsåtgärder minimeras risken.

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Detaljplanens miljöeffekter bedöms begränsade till påverkan på grundvattnet i samband med utförandet av den nya bron. Bron kommer att kräva pålning vilket kan påverka grundvattnet där schaktning och andra markarbeten går ned i grundvattnet, eller under dess trycknivå. Följden blir att grundvatten kan behöva pumpas bort eller länshållas för att inte riskera att läcka in i vägportar och tunnlar. Planens genomförande bedöms därmed kräva dispens från vattenskyddsföreskrifterna. Det kan också komma att krävas tillstånd för vattenverksamhet.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer sammantaget att ett genomförande av detaljplan för ny bro vid Uppsala C inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att de mer omfattande kriterierna som listas i 10 § MBF behöver beaktas då planområdet inte kommer tas i anspråk för åtgärder som listas i PBL 4 kap 34 § andra stycket. Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte att förslaget till detaljplan är ett så kallat "annat stadsbyggnadsprojekt".

Stadsbyggnadsförvaltningen